

ГТФХР 14.35.07

Қ.М. Нағымжанова¹, Д.Д. Насибек²^{1,2}«Тұран-Астана» университеті, Нұр-Сұлтан, Қазақстан(E-mail: ²dnasibekova@mail.ru)

Болашақ педагог-психологтардың кәсіби даярлығын қалыптастыру жолдары

Аннотация: Мақалада болашақ педагог-психологтардың кәсіби дайындық жүйесінде кәсіби білім мен дағдыларды алуға бағытталған кәсіби және жеке құзыреттіліктерін жетілдіру туралы айтылады. Кәсіби біліктілік ұғымының жіктемесі берілген. Болашақ психология мұғалімдерін кәсіби құзыреттілікті дербес дамытуға дайындау теориялық, практикалық және психологиялық блоктарға бөлініп, жан-жақты көрсетілген. Кәсіби білім беру педагог-психологтардың кәсіби құзыреттілігін қалыптастырудағы рөлін анықтайды.

Кілт сөздер: бәсекеге қабілетті, кәсібилік, құзыреттілік, шығармашылық, кәсіби даярлау.

DOI: <https://doi.org/10.32523/2220-685X-2020-57-2-31-41>

Қазақстан Республикасының Елбасы – Н.Ә. Назарбаевтың «Қазақстан-2030» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауында әлемдегі алдыңғы 30 елдің қатарына кіруге бағытталған. Жолдаудың үшінші бағытындағы «Білім мен кәсіби машық – заманауи білім беру, кадрларды даярлау мен қайта даярлау жүйесінің негізгі бағдарлары» деген бөлімінде «Бәсекеге қабілетті дамыған мемлекет болу үшін біз сауаттылығы жоғары елге айналуымыз керек. Қазіргі әлемде жай ғана сауаттылықтың болуы жеткіліксіз. Біздің азаматтарымыз үнемі ең озық жабдықтармен және ең заманауи өндірістерде жұмыс жасау машығын меңгеруге дайын болуға тиіс», – деді [1]. Бұл мақсатқа жетудің басты жолы - қазақ халқының бәсекеге қабілетті болашағын дайындау. Бәсекеге қабілетті ел болудың негізгі көзі білім мен ғылымның жаһандық бәсекеге қабілеттілігін арттыру болып табылады. Қазақстанның әлемдік білім беру және ғылыми қоғамдастыққа енуінің маңыздылығы - бұл педагогикада озық тәжірибені қолдану

арқылы кәсіптік білім беру сапасын арттырудың тамаша мүмкіндігі.

Кенжебеков Б.Т. құзыреттілік туралы: «Құзыреттілікті адам еңбегінің нәтижелері бойынша бағалау керек. Кез-келген қызметкер өзінің іс-әрекетімен кәсіби қызметтің соңғы нәтижесінің талаптарына сәйкес келетін жұмысты орындаған жағдайда ғана кәсіби құзыретті болып саналады». Өз жұмысында Құдайбергенова К.С. «құзыреттілік - бұл адамның өзін-өзі дамытудың жақсы идеялары мен қағидаларына, яғни тұлғаны қалыптастыру процесінде байқалатын мінез-құлыққа негізделген адамның ажырамас сипаттамасы» деп тұжырымдайды.

Жаңартылған жүйеде жұмыс оқу жоспарлары білім беру ортасын ұйымдастырудың психологиялық-педагогикалық аспектілері іске асырылған кезде, мамандар тұлғаның дамуына әсер етудің, сондай-ақ тиімділіктің маңыздылығын түсіне отырып жұмыс істейді. Сондықтан орта білім берудің жаңа бағдарламасында диагностикалық құзыреттілік болашақ психологиялық-педагогикалық кадрлардың негізгі шеберлігі ретінде білім беру процесінің тиімділігін қамтамасыз ететін әмбебап құрал ретінде ұсынылған.

Болашақ педагог - психологтардың диагностикалық құзыреттіліктерін қалыптастырудың әдіснамалық, технологиялық, дидактикалық, әдістемелік астарлары, білімдік үрдісті психологиялық - педагогикалық қамтамасыз ету және осы іс-әрекетті жүзеге асыратын мамандардың кәсіби дағдыларын дамыту мәселелеріне: Г.Ж. Лекерова, Р.Ж. Аубакирова, Г.С. Тұрсынгожинова, У.Б. Төлешова, Н.С. Жұбаназарова, П.Ш. Маханова, К.Ж. Төребаева, Н.О. Перепелкина, Е.П. Мутавчи, Н.А. Ермакова, М.Р. Битянова, А.Г. Шмелева, Ю.З. Гильбух, Т.Е. Климова, К.М. Гуревич, Е.М. Борисова, Н.И. Шевандрин, О.В. Алмазова, Г.В. Кухтерина, А.Кукуев, И.Ю. Левченко, С.Д. Забрамная, Т.А. Добровольская, Е.Л.Ф.Бурлачук, М.М. Дудина, Ф.Т. Хаматнуров, Н.М. Борытко, И.Ю. Гутник, Н.К. Голубев, П. Битинас, К. Ингенкамп, С.К. Овсянникова, Л.Н. Горохова, М.И. Шилова, М.К. Акимова, А.В. Хуторской, А.К. Мынбаева, З.М. Садвакасова, А.Б. Темирболат, Б.А. Тұрғынбаева, Б.Т. Кенжебеков т.б. өз үлестерін қосты. Аталған ғалымдар еңбектері білім беру саласындағы педагог-психологтардың диагностикалық құзырет-

тіліктерін қалыптастыру мәселелерін зерттеудің теориялық негіздерін құрайды.

Болашақ психолог-педагогтардың кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру деңгейін анықтау және зерттеу ғылыми-әдістемелік құралдарды дамытпай және дәлелді статистиканы қоспайынша мүмкін емес. Ол үшін болашақ мұғалімдер мен психологтардың кәсіби құзыреттілік деңгейінің жалпы өлшемдерін анықтаймыз.

Болашақ психологтардың кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру деңгейінің жалпы өлшемдері:

1. Оқушылардың оқу-практикалық іс-әрекетінің тиімділігі.
2. Өз жетістіктерін көре білу және оған жету жолдарын кәсіби түрде сауатты түсіндіре білу. Өз қызметіндегі қиындықтарды көре білу және оларды жою жолдарын белгілеу мүмкіндігі; олардың жеке стилі туралы хабардар болу.
3. Іргелі ғылым және пәнді оқыту әдістемесі саласындағы теориялық білім мен біліктің жоғары деңгейі, өз тәжірибесін олармен байланыстыруға, олардың негізінде практикалық жұмысты жетілдіруге дайындық пен қабілеттілік.
4. Болашақ маманның кәсіби-ұйымдастырушылық және коммуникативтік сапаларының жоғары деңгейі.
5. Инновациялық шешімдерге қатысу деңгейі және олардың негізділігі, сондай-ақ зерттеу әдістерін білу.
6. Өзіңіздің және жолдастарыңыздың тәжірибесін кәсіби сауатты талдау мүмкіндігі.
7. Педагог-психологтың жеке байлығының көрсеткіші ретінде сөйлеу мәдениетін рухани мәдениеттің басқа салаларына қатысу.

Болашақ педагог-психологтарды даярлау, олардың әр түрлі педагогикалық мәселелер бойынша барлық ақпаратты жинау, оның тиімділігін таңдау, ситуацияға өзгеріс енгізу, мәселені шешудің өзіндік жолын табу қабілеттілігі туралы рефлексия қалыптастыру маңызды. Болашақ білім беру психологтарының қызметіндегі рефлексияның маңыздылығы келесі кәсіби дағдыларды дамытуға ықпал етеді:

- бала, жасөспірім, ересек адам, т.б. туралы талдаулар жүргізе білу;
- баланың қал-жағдайын, ішкі жан дүниесіндегі құпия қозғалысқимылдарын аңғару, түсіну, әлеуметтік ортаның ықпалын талдау, оның мәнін анықтай білу;

- болжау: алдын ала көре білу және түйсініп, сезіну;
- алдына қойған мақсатты жүзеге асыру, тапсырманы орындау, қорытындысын болжау, баланың іскимылын жоспарлау, уақытты тиімді пайдалану;
- алдын ала жоспарлай алу: баланың сұранысын, талаптарын, мүмкіндігін, қажеттілігін, мүддесін ескере отырып жұмысты ары қарай жүргізу әдістері мен тәсілдерін жоспарлай білу;
- рефлексиялық біліктілігі: өткен тәжірибелерді ескеру, кері байланыс орната білуі, жұмыстың пайдалы және зиянды жақтарын, оның әсер ету дәрежесін, қорытындысын, балаға тигізген ықпалын талдау;
- қарым-қатынас орната білуі: баламен ашық сөйлесу, оның басына түскен қиыншылықтар мен күрделі жағдайды ұғынып-түсіну, оны жеңілдетуге көмектесу, байқап бақылау, көңілін көтеру, т.б. болып табылады [2]. Жүйелі тәсілді жүзеге асыру аясында болашақ педагог-психологтардың кәсіби құзыреттіліктерін өзін-өзі дамытуға үш негізгі дайындық блогы: теориялық, практикалық және психологиялық.

Теориялық блок білімді қамтиды:

- а) психологиялық-педагогикалық қызметтің мазмұны, оның ерекшелігі, негізгі міндеттері, бағыттарын, өлшемдерін, тиімділігін;
- б) оқыту процесінде қалыптасуға тиіс құзыреттіліктің мазмұны, сондай-ақ табысты жұмыс үшін қажетті жеке және кәсіби қасиеттер;
- в) кәсіби өзін-өзі дамытудың мәні, құрылымы, жолдары мен құралдары;
- г) ғылыми негізделген әдістер мен заманауи ақпараттық технологиялардың мәні, оларды ұйымда немесе жеке кәсіби қызмет қолдануға мүмкіншілік;
- д) өзін-өзі тану теориясы мен әдістемесі, эмоционалдық-ерік жағдайын өздігінен реттеу.

Практикалық дайындық блогы іскерлікті қалыптастыруға бағытталған:

- а) психологиялық-педагогикалық құбылыстар мен фактілерге кәсіби талдау жасау; кәсіптік іс-әрекеттерді модельдеу және міндеттерді жобалау;

б) өз қызметі мен жеке басының, жұмыс тәжірибесінің өзіндік талдауын жүзеге асыру; болашақ кәсіби қызметке өздігінен диагностикалау әдістерімен дайындық;

в) кәсіби және тұлғалық өзін-өзі дамыту бағдарламаларын әзірлеу; «психологиялық-педагогикалық білім»;

г) эмоционалдық-ерік жағдайында өзін-өзі реттеу тәсілдерін қолдану; кәсіби және тұлғалық жетілдіру мақсатындағы өз-өзіне әсер ету.

Психологиялық, педагогикалық, дидактикалық қағидаларды ескере отырып, болашақ мұғалімдер мен психологтардың шығармашылық қабілеттерін дамытуда теориядан практикаға өтуін қамтамасыз ету үшін кәсіби даярлауда келесі принциптерді ескеруге болады:

- жалпы дидактикалық – ғылымилық, жүйелілік, саналық, түсініктілік, теорияны тәжірибемен байланыстыру, ұжымдық біртұтастық, проблемалық, және т.б.;

- ізгіліктік – іс-әрекеттің сана мен мінез-құлық бірлігін қалыптастыруға бағыттылығы;

- дамытушылық – педагогикалық үдерістегі іс-әрекеттерді оқушылар тұлғасын дамытудың көкейкесті қажеттілігін ескере отырып ұйымдастыру;

- жеке тұлғалық – педагогикалық үдерістің жеке тұлғаға бағыттылығы мен күзиреттілікке бағдарланған түрде ұйымдастырылуы;

- мәденилік – болашақ педагог-психологтардың шығармашылық қабілетін дамытуы жалпы мәдениеттілік деңгей мен жеке тұлғалық сапаларына сай жүргізілуі; ұстаздардың, оқушылар ұжымының және отбасыларының оқушыларға қоятын талаптарының үйлесімділігі;

- халықтық – әрбір бала үшін тиімді психологиялық ахуалдың әлеуметтік қауіпсіздігін қамтамасыз ету, халықтың талабын ескеру;

- жекедаралық – оқушы мен ұжымның дамуында жас және дара ерекшелікті, психологиялық, физиологиялық, ұлттық ерекшеліктерді ескеру;

- ынтымақтастық – оқу мен тәрбиенің бірлігі, оқу-тәрбие мекемелері мен отбасы, қоғамдық ұйымдар мен еңбек ұжымдарының, балалар мен жастарды тәрбиелеудегі ынтымақтастығы;

- үздіксіздік – білім беру деңгейлері арасындағы сабақтастық, үздіксіздік пен нақтылықтың ескерілуі, оқушы тұлғасы мен ұжымның дамуындағы жаңа құрылымды үздіксіз бақылау;

- сәйкестік – оқыту үдерісінде қолданылатын технологиялар мен мазмұнның сәйкестігі.

Білім беруде педагог-психологтардың шығармашылық қызметінің дамуы әр түрлі ішкі (объективті) және сыртқы (субъективті) факторлардың әсерінен болатын ұзақ процесс. Бұл факторлар жиынтығы актердің позициясын емес, ішкі және сыртқы ұйымдастырушылық деңгейлерде ұйымдастыруды қажет етеді. Сыртқы ұйым объективті факторлардың (ішкі формалар мен құралдардың) білім беру психологтарының шығармашылық қызметінің мазмұнына әсері нәтижесінде институционалданған; тұлғааралық; жеке тұлғалардың бірігу деңгейінде жүреді [3].

Институционалдық деңгей - үздіксіз білім беру жүйесіндегі әкімшілік басқаруға сәйкес келеді. Мұндай менеджменттің пайда болуы - бұл жеке тұлғаның мәртебесін көрсететін біліктілік нормалары мен стандарттарының жиынтығы. Тұлғааралық деңгей - педагогтар мен психологтардың біліктілікті арттыру мекемелерінен, ең жақын әлеуметтік ортаның оқытушыларымен өзара әрекеті. Индивидтердің бірлесу деңгейі дегеніміз - адамның сыртынан қабылдайтын ортасы.

Жүйенің белсенділігі мен одан туындайтын дамуды оның қоршаған әлеммен әрекеттесуі деп түсіну қажет. Демек, педагог-психолог мамандардың шығармашылық әрекетінде өзгеріп жатқан қоршаған ортаға бейімделу - педагогикалық шығармашылық әлеміне енудің негізі деп түсінген жөн. Жүйенің қызметі мен оның дамуы қоршаған әлеммен өзара әрекеттесуі деп түсіну керек. Сондықтан педагог-психологтарының шығармашылық іс-әрекетінде өзгеретін ортаға бейімделу педагогикалық шығармашылық әлеміне енудің негізі ретінде түсінілуі керек [4].

Осыған байланысты болашақ педагог-психологтардың диагностикалық құзыреттілігін дамытудың шұғыл қажеттілігі туындайды, бұл жалпы білім беретін немесе арнайы (түзету) мекемелердегі психологиялық қызметтің жұмыс ерекшеліктерін ескере отырып, жеке сұрақтар мен мәселелерді шешуге, отбасы мен жеке адамдарға психологиялық-педагогикалық көмек көрсетуге мүмкіндік береді.

Педагог-психолог білім беру мекемесінің психологиялық қызметі аясында балалармен және жасөспірімдермен түзетуші-дамытушы, кеңе беруші-ағартушы, психопрофилактикалық жұмыстармен қатар диагностикалық қызмет атқарады, ал ол өз кезегінде маманның диагностикалық құзыреттілігінен егізделеді, құзыреттіліктің бұл түрін жоғары мектеп қабырғасында қалыптастыру болашақ педагог-психологтардың кәсіби даярлығының маңызды нәтижелерінің бірі болып саналады. Білім беру мекемесінің психологиялық қызметінің шеңберінде педагог-психолог балалармен және жасөспірімдермен диагностикалық функцияларды, сонымен қатар коррекциялық, дамытушылық, кеңестік және тәрбиелік, психопрофилактикалық жұмыстарды орындайды, бұл өз кезегінде маманның диагностикалық құзыреттілігімен қайталаанады. Болашақ педагог-психолог студенттердің диагностикалық құзыреттілігін қалыптастыру мәселесі күрделі және көп аспектілі.

Шетелдік заманауи сөздікте «құзыретті» ұғымы «біреудің басқаруына кіретін қандай да бір мекеменің өкілеттілігі шеңберіндегі, тұлға немесе қызмет, сұрақтар шеңберіндегі құзыреттіліктерді иеленуші. Сонымен қатар екіншімағынасы да бар: сол тұлға меңгерген білімі, тәжірибесі бар сұрақтар саласы. Соған қоса «competere» сөзі француз тілінен аударғанда – талап ету, сәйкесболу, жарамды болу мағынасын береді; латын тілінде «competens» «сәйкескелетін, қабілетті» дегенді білдірсе, ағылшын тілінде «competence» «қабілет немесе құзырет» деп аударылады [5].

А.И. Сурыгиннің пікірінше, құзырет – бұл адам жақсы білетін және осыған байланысты білімі мен тәжірибесі бар мәселелердің жиынтығы, ал құзыреттілік – бұл адамның құзыреттілікке негізделген қасиеттері. Құзыреттілік – бұл қатысушылардың болашақта қалыптастыратын білім мазмұны.

Психологиялық-педагогикалық әдебиеттерде ұсынылған диагностикалық құзыреттілік тұжырымдамасын қарастырамыз. Болашақ әлеуметтік педагогтар туралы О.В. Вечканова және Л.Н. Титованың зерттеуінде диагностикалық құзыреттілік болашақ әлеуметтік педагогтардың диагностикаға оң қатынасын синтездеуге дайындық, практикалық педагогикалық іс-әрекет жағдайында мектеп қатысушылары мен қызметкерлерін оқыту барысында психологиялық-педагогикалық білім мен дағдыларды

пайдалану ретінде қарастырылады. Педагог-психологтың кәсіби қызметі «жеке тұлғаның немесе топтың қарым-қатынасын, олардың тиімділігі мен өмірге субъективті қанағаттануын өзгертуге және қалыптастыруға» бағытталған. Теория мен практикада психологиялық-педагогикалық зерттеулер әртүрлі шарттарға негізделген: ұйымдастырушылық, дидактикалық, психологиялық, педагогикалық, психологиялық-педагогикалық.

Сөздікте С.И. Ожеговтың «жағдайы» - бұл бір нәрсе тәуелді болатын жағдай. Психологияда бұл ұғым адамның психологиялық дамуын анықтайтын, жеделдететін немесе бәсеңдететін, даму процесіне, оның динамикасы мен соңғы нәтижелеріне әсер ететін ішкі және сыртқы факторлардың жиынтығы арқылы ашылады (Р.С. Немов).

Педагогикада мемлекет адамның физикалық, моральдық, психикалық дамуына, оның мінез-құлқына, білімі мен тәрбиесіне, жеке тұлғаның қалыптасуына әсер ететін табиғи, әлеуметтік, сыртқы және ішкі әсердің ауыспалы жиынтығы немесе мазмұн элементтерін мақсатты түрде таңдау ретінде қарастырылады. және осы мақсатқа жету үшін қолдану, оқыту әдістері, әдістері, ұйымдастыру формалары (В.Андреев). Психологиялық-педагогикалық жағдайларда педагогикалық процестің субъектілері немесе объектілері (мұғалімдер немесе оқушылар) жеке тұлғаның дамуына әсер ететін белгілі бір педагогикалық әрекеттерді қамтамасыз ету үшін жағдайлар жасалады, бұл өз кезегінде білім беру процесінің тиімділігінің артуына әкеледі. Мұндай жағдайлардың негізгі қызметі - жеке тұлғаны дамыту, тәрбиелеу және оқытудың спецификалық сипаттамаларының өзгеруін көздейтін педагогикалық өзара әрекетті ұйымдастыру.

Е.В. Лодкина және Е.В. Мирошниченко пікірінше, педагог-психологтың кәсіби қызметінің ерекшеліктері кәсіби іс-әрекетті ойдағыдай жүзеге асыруға негіз болатын жеке құзыреттілікті құрайтын жеке психологиялық сипаттамалар болып табылады. Олардың зерттеу нәтижелері әрқайсысының «психологиялық» бейінін алуға мүмкіндік берді, студент және кәсіпқойдың жеке ерекшеліктерін анықтау педагог-психологтың құзыреті:

- интеллектуалды блок: жоғары интеллект, интеллектуалды лабильділік, шығармашылықтың орташа деңгейі қиял;

- эмоционалды блок: сезімталдық, эмпатия, қарым-қатынастағы жұмсақтық, өзіне деген сенімділік, эмоционалды тұрақтылық, эмоционалды сфераны жоғары бақылау;

- коммуникативті блок: ашықтық, мейірімділік, әлеуметтік белсенділік.

Педагог-психологтың кәсіби маңызды қасиеттерін зерттеу саласындағы ғалымдардың зерттеулерінің теориялық және практикалық нәтижелеріне сүйене отырып, педагог-психологтың эмпатия, зейінділік, эмоционалды тұрақтылық, қарым-қатынас сияқты кәсіби маңызды қасиеттерін атап өтеміз.

Кәсіби шеберлік адам өмірінің көп бөлігін қамтиды. Сонымен, кәсіби және әлеуметтік мәртебесі жоғары, оң әлеуметтік мәні бар, өзін-өзі дамытуы және жетілдіруі, кәсіби жетістіктерге бағытталған кәсіби әлеуеті бар маман ең алдымен мұғалімнің кәсібилігі мен шеберлігіне байланысты [5].

Қазақстанда болып жатқан әлеуметтік-экономикалық және саяси өзгерістер, білім беруді дамытудың жаһандық әлеуеті Қазақстандағы білімге айтарлықтай әсер етеді. Сонымен, педагог-психологтың кәсіби іс-әрекетінің мазмұнын талдау кезінде Қазақстан Республикасының білім беру жүйесінде оқыту мен тәрбиелеудің мақсаттары, міндеттері, мазмұны, ұйымдастырушылық формалары бүгінде олардың нәтижелерінің субъектісі ретінде ұсынылады; Студенттік-бағдарлы оқыту арқылы студенттердің әлеуетін дамыту мақсатында психиканың жеке және когнитивті сфераларын зерттеу мамандықтың кәсіби іс-әрекетінің нақты бөлінген бағытын ұсынады деген қорытынды жасауға болады.

Әдебиет тізімі

1. Қазақстан Республикасының Президенті – Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан-2050». Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауы // «Қазақстан-2030» Стратегиясы – жедел өзгермелі тарихи жағдайлардағы жаңа Қазақстанның жаңа саяси бағыты. - Астана, Ақорда. - 2014.
2. Кенжебеков Б.Т. Сущность и структура профессиональной компетентности специалиста // Высшая школа Казахстана. –2002.–С.81-84.
3. Оспанова Б.А. Педагогические основы формирования креативности будущего специалиста в системе университетского образования: фвтореф. дисс... д-ра пед.наук. –Туркестан, 2006. -44 с.
4. Чемерилова И.А., Иванова Е.К. Система формирования готовности будущих педагогов-психологов к саморазвитию профессиональных компетенций // Педагогический журнал. – 2017. - Т.7. - № 5А. - С. 41-49.

5. Жаксыбаева А.Ж. Болашақ педагог-психологтардың кәсіби және тұлғалық қасиеттерін қалыптастыру // Педагогика мәселелері. – 2006. - № 1-2. – Б.24-32.

Қ.М. Нағымжанова¹, Д.Д. Насибек²

^{1,2} Университет «Туран-Астана», Нур-Султан, Қазақстан

Пути формирования профессиональной подготовки будущих педагогов-психологов

Аннотация: В статье рассматривается повышение профессионально-личностных компетенций будущих учителей и психологов в системе профессиональной подготовки, направленной на получение профессиональных знаний и умений. Дана классификация понятия профессиональной квалификации. Подготовка будущих учителей психологии к самостоятельному развитию профессиональных компетенций разделена на теоретический, практический и психологический блоки и подробно описана. Профессиональное образование определяет роль педагогической практики в формировании профессиональной компетентности педагогических психологов.

Ключевые слова: конкурентоспособность, профессионализм, компетентность, творчество, профессиональная подготовка.

К.М. Nagymzhanova¹, D.D. Nasibek²

^{1,2} «Turan-Astana» University, Nur-Sultan, Kazakhstan

Ways to form professional training of future teachers-psychologists

Abstract: The article considers the problems of training educational psychologists with professional and personal competencies that contribute to their acquisition of professionally important knowledge. The classification of the concept of professional qualification is given. The theoretical, practical and psychological blocks of training future teachers-psychologists for self-development of professional competencies are highlighted and outlined in detail. Professional education determines the role of pedagogical experience in the formation of professional competencies of teachers-psychologists.

Key words: competitiveness, professionalism, competence, creativity, professional training.

References

1. Kazakstan Respublikasynyn Prezidenti – Elbasy N.A.Nazarbaevtin «Kazakstan-2050». Strategiyasy kalyptaskan memlekettin jana sayasi bagyty» atty Kazakstan xalqyna Joldaуy ["Kazakhstan-2050" of the President of the Republic of Kazakhstan - the Leader of the Nation NA Nazarbayev. Address to the people of Kazakhstan "Strategy - a new political direction of the established state"] «Kazakstan-2030» Strategiyasy – jedel ozgermeli tarixi jagdaylardagy jana Kazakstannin jana sayasi bagyty [Strategy "Kazakhstan-2030" - a new political direction of the new Kazakhstan in the rapidly changing historical context] (Astana, Akorda, 2014). [in Kazakh]
2. Kenzhebekov B.T. Sushchnost' i struktura professional'noy kompetentnosti spetsialista [The essence and structure of professional competence of a specialist] Vysshaya shkola Kazakhstana [School of Kazakhstan] (2002). [in Russian]
3. Ospanova B.A. Pedagogicheskiye osnovy formirovaniya kreativnosti budushchego spetsialista v sisteme universitetskogo obrazovaniya [Pedagogical foundations of the formation of the creativity of a future specialist in the system of university education] avtoref. diss... d-ra ped.nauk [author. diss ... Dr. of Pedagogical Sciences] Turkestan, 2006). [in Russian]
4. Chemerilova I.A., Ivanova Ye.K. Sistema formirovaniya gotovnosti budushchikh pedagogov-psikhologov k samorazvitiyu professional'nykh kompetentsiy [The system of formation of the readiness of future educational psychologists for the self-development of professional competencies] Pedagogicheskiy zhurnal [Pedagogical journal] (2017). [in Russian]
5. Jaksybaeva A.J. Bolashak pedagog-psixologtardyn kasibi jane tulgalyk kasiyterin kalyptastyru [Formation of professional and personal qualities of future teachers-psychologists] Pedagogika maseleleri [Problems of pedagogy] (2006). [in Kazakh]